

Functioneel cognitieve stoornis (FCS)

Wat is het?

Functioneel cognitieve stoornis (FCS) is een aandoening die problemen geeft in de functies van het denken (cognitief functioneren), zoals het geheugen, de snelheid van het denken, concentratie of taal. Bij FCS is er geen beschadiging aan de hersenen, maar werken de hersenen niet goed samen. De klachten kunnen ertoe leiden dat het functioneren in het dagelijks leven flink bemoeilijkt wordt. Functioneel cognitieve klachten kunnen los voorkomen, maar komen ook erg vaak samen voor met functioneel neurologische stoornis (FNS). Bij FNS komen er naast cognitieve klachten ook andere neurologische klachten voor, zoals zwakte in een arm of been of wegrakingen. Vaak ervaren mensen met FCS ook vermoeidheid, een slechte slaap of pijn. FCS komt veel voor. Van de mensen die op een geheugenpolikliniek komen krijgt uiteindelijk ongeveer 1 op de 4 mensen de diagnose FCS.

Welke klachten komen er voor?

Mensen met FCS kunnen verschillende klachten hebben. Vaak worden onderstaande klachten genoemd:

- De draad kwijt raken terwijl je ergens mee bezig bent, zoals een ruimte binnen lopen om iets te pakken en dan vergeten waarvoor je daar kwam;
- De draad kwijt raken in gesprekken met anderen;
- Freqvent dingen op een verkeerde plek leggen, zoals je sleutels of je telefoon;
- Moeite woorden te vinden;
- Het ervaren van hersenmist, alles komt trager binnen of alles wordt op afstand ervaren;
- Periodes in tijd kwijt zijn, omdat je op de 'automatische piloot' functioneerde.

Wat is de oorzaak?

We weten niet zo goed waarom sommige mensen FCS krijgen en sommige niet. Vaak is er niet een enkele oorzaak aan te wijzen. We weten inmiddels dat verschillende factoren een rol kunnen spelen die patiënten kwetsbaar maken, klachten kunnen uitlokken en ervoor kunnen zorgen dat klachten niet verdwijnen. Vaak is niet direct duidelijk welke factoren een rol spelen. Voorbeelden van risicofactoren voor FCS zijn het hebben van een (chronische) neurologische aandoening of veel stress. Uitlokkende factoren zijn bijvoorbeeld een operatie, een val van een trap of het verlies van een dierbare. Factoren die ervoor kunnen zorgen dat klachten niet herstellen zijn bijvoorbeeld onzekerheid over de diagnose, langdurige pijn of angst om je mentaal in te spannen.

Hoe wordt de diagnose gesteld?

FCS kan lijken op andere aandoeningen die problemen geven met het geheugen. De arts zal dan ook zoeken naar specifieke kenmerken van FCS in het verhaal van de patiënt en het lichamelijk onderzoek. Deze kenmerken noemen we ook wel positieve symptomen. Op basis van deze kenmerken kan de diagnose worden gesteld. FCS kan niet worden aangetoond of uitgesloten met aanvullende onderzoeken zoals een scan of bloedonderzoek. Soms zal er bij twijfel aanvullend onderzoek worden gedaan om andere oorzaken van de klachten minder waarschijnlijk te maken.

Is er behandeling mogelijk?

Sommige mensen met FCS herstellen zonder dat er behandeling nodig is. Bij andere mensen is het nodig om een behandelaar met ervaring in FCS te betrekken. Het allerbelangrijkst is dat mensen met FCS begrijpen wat er aan de hand is en wat maakt dat de klachten er zijn. Het is daarnaast van belang om aan de slag te gaan met factoren die ervoor zorgen dat de klachten niet herstellen.

Hierbij kan ervoor worden gekozen om eerst bepaalde medicijnen aan te passen, hoofdpijn te behandelen, of met slaapproblemen aan de slag te gaan. Afhankelijk van de factoren die een rol spelen bij de klachten kan er ook worden gekozen om een ergotherapeut, psycholoog of psychiater te betrekken in de verdere behandeling. Het kan alvast helpen om inzicht te krijgen in de processen die bij FCS een rol zouden kunnen spelen. Vaak is er sprake van een vicieuze cirkel, waarbij verschillende factoren ertoe leiden dat de klachten blijven bestaan. Behandeling van de klachten kan zich richten op de onderdelen in deze vicieuze cirkel.

Meer weten?

www.stichtingfns.nl

www.functionelebewegingsstoornissen.nl

www.neurosymptoms.org

Figuur Vicieuze cirkel

